

Sztuki plastyczne a poezja. Wprowadzenie

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Schemat](#)
- [Audiobook](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: T. Miciński, „*Stanąć tak nad morzem...*” (fragment).
- Źródło: L. Staff, *Wrażenia morskie* (fragment).
- Źródło: L. Rydel, *Dziwny sen* (fragment).

Sztuki plastyczne a poezja. Wprowadzenie

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Rozważania o związkach między sztukami plastycznymi a poezją mają długi rodowód. Podejmowali się ich zarówno twórcy, teoretycy literatury, jak i filozofowie. Jako jeden z pierwszych obie dziedziny ludzkiej twórczości porównał ze sobą Platon. Interesował go stopień, w jakim każda z nich naśladuje rzeczywistość. Odwzorowanie rzeczywistości było „wspólnym mianownikiem” rozpraw na ten temat aż do XVIII wieku. Dopiero romantyzm przyniósł w pełni świadomą refleksję nad korespondencją sztuk, co wynikało z pojmowania świata jako metafizycznego uniwersum. Jeszcze późniejsza jest teza, że zarówno poezja, malarstwo, jak i inne dziedziny sztuki, są od siebie niezależne.

Twoje cele

- Poznasz znaczenie łacińskiej frazy *Ut pictura poesis*.
- Dowiesz się, jak na przestrzeni wieków zmieniały się poglądy na temat związku między poezją a sztukami plastycznymi.
- Scharakteryzujesz ideę korespondencji sztuk w romantyzmie.

Przeczytaj

Ut pictura poesis

Horacy, znakomity poeta rzymski, w *Liście do Pizonów* (23–30 r. p.n.e.) sformułował słynne zdanie: „*Ut pictura poesis*”. W dosłownym tłumaczeniu znaczy to: „poemat (jest) jak obraz”. Z tego krótkiego stwierdzenia wyciągano różnorodne wnioski. Bardziej ostrożni i niewykraczający poza dosłowną interpretację tekstu Horacego komentatorzy tłumaczyli, iż pragnął on zwrócić uwagę na podobieństwo pomiędzy literaturą a malarstwem, jakie istnieje na poziomie odbioru obu sztuk, twierdząc, że niektóre utwory poetyckie podobają się, podobnie jak obrazy, tylko przy pierwszej lekturze, natomiast inne, zapewne bardziej wartościowe, wytrzymują próbę czasu. Według bardziej radykalnych opinii, rzymski poeta sformułował koncepcję wspólnoty obu sztuk i żywił przekonanie o „malarskości” literatury. I właśnie te interpretacje zyskały większą popularność.

Symonides z Keos, starożytny poeta grecki (ok. 556–468 r. p.n.e.), żył co prawda dużo wcześniej od Horacego, ale jego poglądy znamy z utworu, który powstał stosunkowo późno. W jednym z dzieł Plutarcha (ok. 50–125) znajduje się przypisywane Symonidesowi zdanie, mówiące o tym, że malarstwo jest niemą poezją, a poezja mówiącym malarstwem. Wynika z tego, że obie dziedziny sztuki są ze sobą ściśle związane, poezja jest jak obraz (*ut pictura poesis*), ale i obraz jest jak poezja (*ut poesis pictura*).

Przekonanie o wspólnocie malarstwa i literatury rozszerzano także na inne

dziedziny sztuki, wskazując głównie na ich powinowactwa z muzyką. Ładnie ujmował to niemiecki poeta Novalis: „Plastycznych dzieł sztuki nigdy nie należałoby oglądać

Symonides – drzeworyt z *Kroniki Norymberskiej*

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

bez muzyki – natomiast dzieł sztuki muzycznej należałoby słuchać tylko w pięknie dekorowanych salach. Jednakże dziełami sztuki poetyckiej nigdy nie należałoby się rozkoszować, nie rozkoszując się zarazem dziełami obu tamtych sztuk”¹.

Korespondencja czy wyścig?

Na pytanie, która sztuka jest najważniejsza, odpowiadano w każdej epoce inaczej. Jednak od starożytności aż do renesansu w „wyścigach” między malarstwem a literaturą palmę pierwszeństwa dzierżyli poeci, malarze zaś musieli zadowalać się mniej zaszczytnym drugim lub trzecim miejscem (często za muzyką). Wiele zmieniło się jednak w XV w., epoce, która wydała takich geniuszy jak Leonardo da Vinci i Michał Anioł. Ten pierwszy dowodził wielkości sztuk plastycznych nie tylko swoim talentem, ale także *Traktatem o malarstwie*. Temat powinowactwa sztuk pojawiał się wtedy na kartach wielu dzieł, np. artysty i uczonego Leona Battisty Albertiego, który porównał malarstwo z poezją, twierdząc, że poeci wywierają znaczący wpływ na przedstawicieli sztuk plastycznych za pomocą [alegorii](#), a także opisów zawartych w ich dziełach. Przykładem był wizerunek Zeusa z dzieła Homera, który miał ponoć natchnąć Fidiasza do wyrzeźbienia słynnego, wykonanego ze złota, kości słoniowej, drewna i drogocennych kamieni posągu tego boga w świątyni w Olimpii.

Anny Lisiewskiej, *Gotthold Ephraim Lessing*
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Koncepcja Horacego, choć podejmowana w różny sposób, była dominująca aż do drugiej połowy XVIII w. Została podważona dopiero przez niemieckiego pisarza i reformatora teatru okresu oświecenia **Gottholda Ephraima Lessinga** (1729-1781) w rozprawie *Laokoon, czyli o granicach malarstwa i poezji* (1766). Punktem wyjścia dla Lessinga była analiza tytułowej rzeźby i porównanie jej z fragmentem *Eneidy* opisującej to samo wydarzenie. Zestawienie dzieł skłoniło autora do postawienia tezy, że poezja i malarstwo to odrębne i w pełni autonomiczne dziedziny sztuki. Różni je tworzywo, jakim się posługują, i środki wyrazu. Co więcej, malarstwo jest sztuką

przestrzenną, a poezja czasową. Podział ten odnosił się także do innych dziedzin sztuki; sztukami przestrzennymi były wszystkie te, których znaki i figury obecne są w sposób symultaniczny (jednoczesny, występujący w tym samym czasie), czyli: malarstwo, architektura i rzeźba. Natomiast sztuki czasowe rozwijają swój temat w następstwie czasowym; są nimi literatura i muzyka. Z wniosków tych wynikał krytyczny stosunek Lessinga do wprowadzania do malarstwa cech zaczerpniętych z poezji (anegdoty), a do poezji – z malarstwa (opisy). Koncepcja Lessinga zaważyła na [estetyce](#) XVIII i XIX w.

Dwie dominujące koncepcje sztuki	
<i>Ut pictura poesis</i> – Homer – <i>List do Pizonów</i>	Lessing – <i>Laokoon, czyli o granicach malarstwa i poezji</i>
wspólnota, pokrewieństwo sztuk	odrębność, autonomiczność sztuk

Pewnym uproszczeniem, ale uzasadnionym, będzie stwierdzenie, że wszystkie koncepcje sztuki, w których rozważano relacje między jej poszczególnymi dziedzinami, odwołują się do jednej lub drugiej koncepcji. Można więc powiedzieć, że w dziejach estetyki mamy do czynienia z „nurtem Horacjańskim” lub „Lessingowskim”².

Słownik

alegoria

(gr. *allēgoría* – mówić w przenośni, obrazowo) – postać, idea lub wydarzenie, które poza dosłownym sensem mają również stałe i umowne znaczenie przenośne; w przeciwieństwie do symbolu, przesłanie alegorii jest zazwyczaj jednoznaczne; odczytanie znaczenia alegorycznego wymaga pewnej erudycji wychodzącej poza prostą znajomość języka, np. kobieta z wagą i przepaską na oczach jest alegorią sprawiedliwości

anegdota

(gr. *anékdotos* – niewydany) – zwarte opowiadanie o charakterystycznym epizodzie z życia hist. lub, rzadziej, fikcyjnej osoby, zakończone zaskakującą, dowcipną pointą

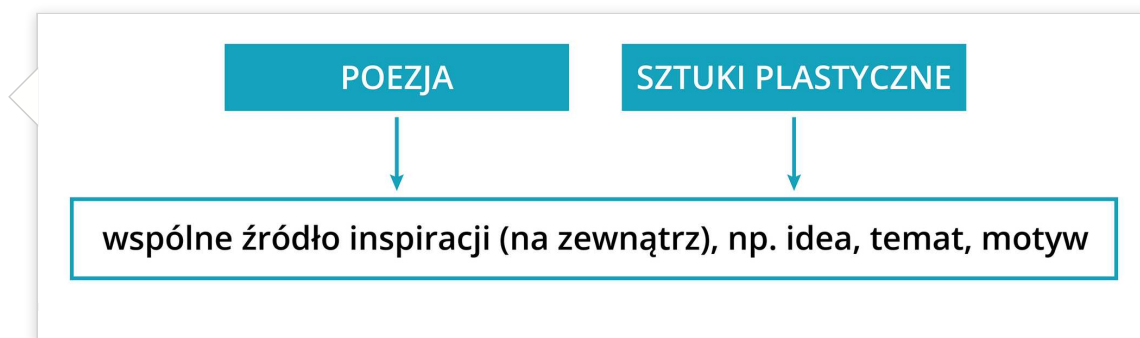
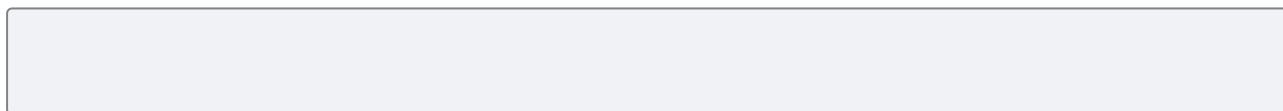
estetyka

(gr. *aisthetikos* – odczuwający) dyscyplina filozoficzna zajmująca się nauką o pięknie

Schemat

Polecenie 1

Zapoznaj się z poniższą galerią schematów i podaj przykład ilustrujący pierwszą z zależności między poezją a sztukami plastycznymi.

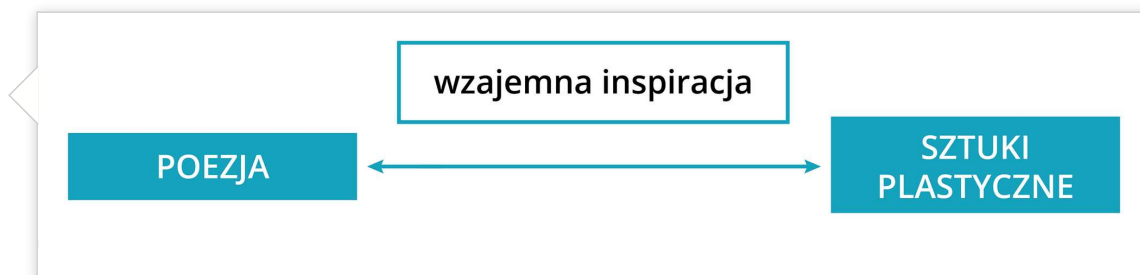

a. relacja sztuk plastycznych i poezji, która polega na znajdowaniu wspólnego źródła inspiracji obu sztuk – malarz i pisarz odwołują do tej samej idei lub/i realizują ten sam temat;

Problematykę tę wyjaśnia Mario Praz w książce *Mnemosyne. Rzecz o powinowactwie literatury i sztuk plastycznych*: „istnieje duch pokrewieństwa między wszystkimi dziełami sztuki powstałymi w tej samej epoce; potwierdzają to późniejsze naśladownictwa”¹. Chodzi tu więc o tematy, dominujące w danym okresie historycznym, do których artyści różnych profesji się odwołują. Przykładami mogą być: renesansowe zainteresowanie antykiem, wyrażające się np. w twórczości literackiej Kochanowskiego i malarskiej Botticellego.

1

M. Praz, *Mnemosyne. Rzecz o powinowactwie literatury i sztuk plastycznych*, Warszawa 1981, s. 61

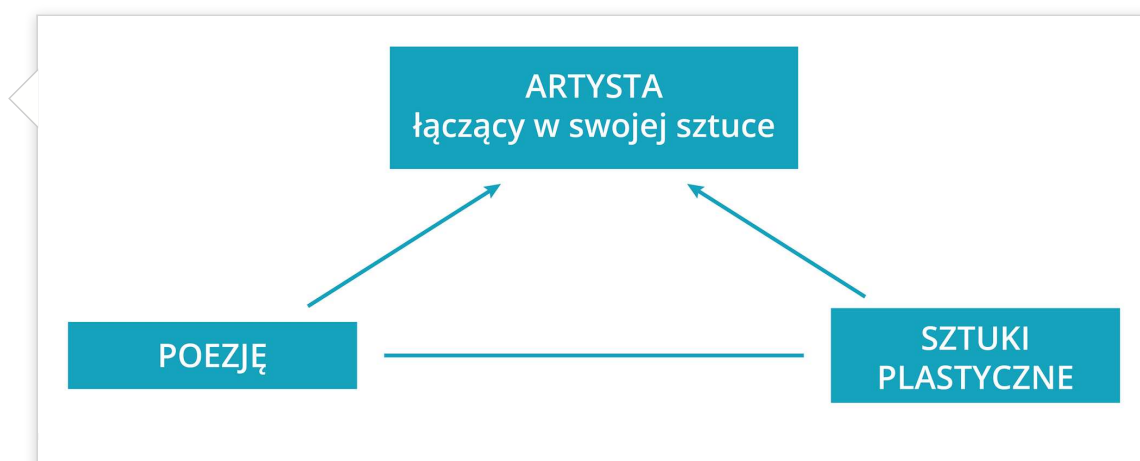
b. relacja sztuk plastycznych i poezji, która polega na wzajemnej inspiracji obu sztuk, wyraża się w prądach, kierunkach, które w szczególny sposób zbliżyły malarstwo i literaturę – np. malarz inspirował się wierszem, poeta – obrazem;

Niektóre kierunki i prądy uczyniły malarstwo i literaturę „siostrzanymi”. I dodajmy, że były to wyjątkowo zgodne i lubiące się siostry. Takie koligacje zachodziły najczęściej w romantyzmie i Młodej Polsce, a także w niektórych kierunkach dwudziestowiecznych.

Poezja i malarstwo od początku swego istnienia wzajemnie się inspirowały. Jak napisał obrazowo jeden z krytyków - sztuki wzajemnie się oświecają². Są nie tylko światłami, ale także lustrami, ponieważ przegladają się w sobie nawzajem.

2

O. Walzel, *O wzajemnym oświecaniu się sztuk*, "Przegląd Humanistyczny", 1966, nr 4.

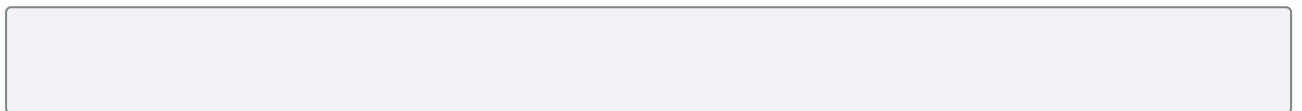
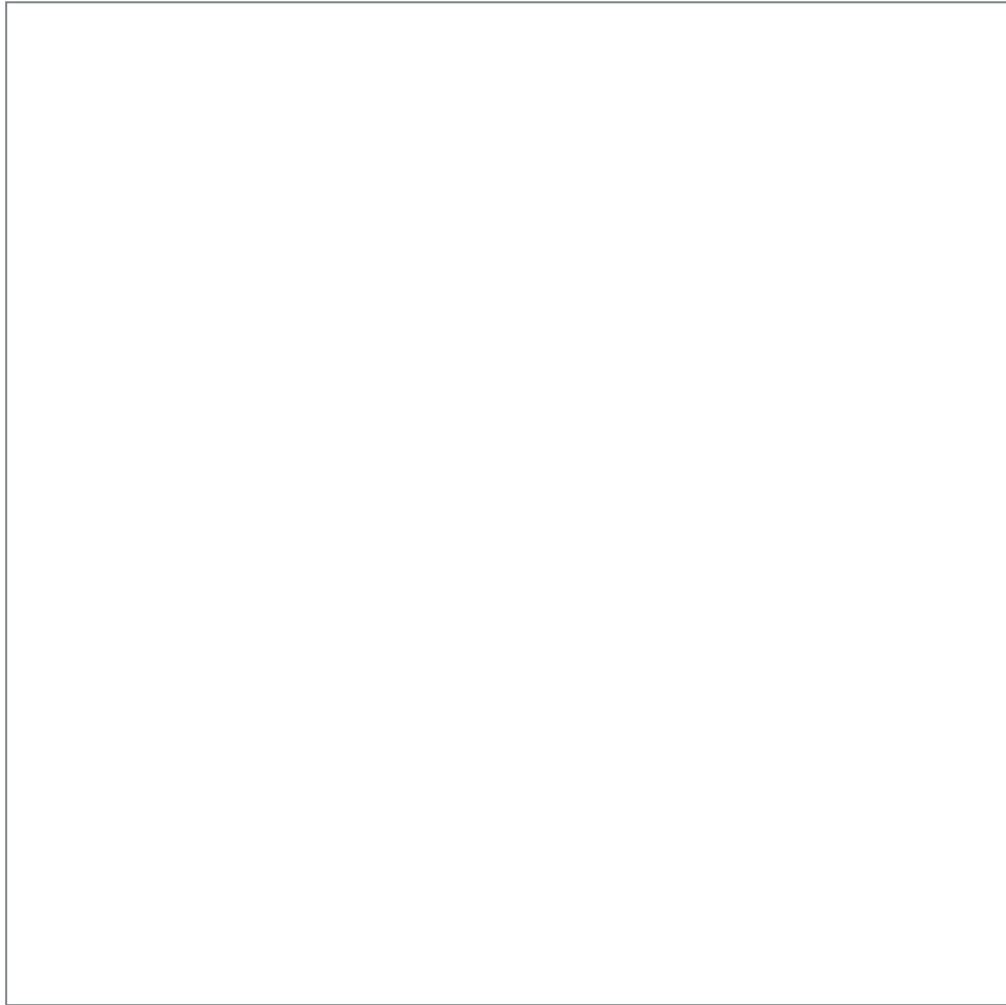

c. sztuka artystów, którzy łączyli w swojej twórczości sztuki plastyczne i literaturę, m.in. poezję.

Renesansowi artyści, tacy jak Michał Anioł lub Leonardo da Vinci, ucieleśniający ideał ludzi wszechstronnie wykształconych, pozostawili po sobie dzieła sztuki z różnych dziedzin. Innym przykładem są dokonania Williama Blake'a, prekursora romantyzmu, genialnego poety, rytownika i malarza.

Polecenie 2

Bazując na wiedzy podanej w sekcji „Przeczytaj” i powyższym multimedium, narysuj swój własny schemat odzwierciedlający wzajemną inspirację wybranego utworu poetyckiego i plastycznego. Następnie opisz jego elementy i zależności między nimi.

Audiobook

Polecenie 1

Zapoznaj się z audiobookiem. Wymień co najmniej trzy powody, dla których sztuki plastyczne inspirowały poetów.

Polecenie 2

Opisz przedstawiony w audiobooku popularny motyw, który z malarstwa młodopolskiego przeniknął do poezji tamtych czasów.

Ćwiczenie 1

Wypisz twórców, o których mowa w nagraniu, i przyporządkuj ich do odpowiedniej kategorii.

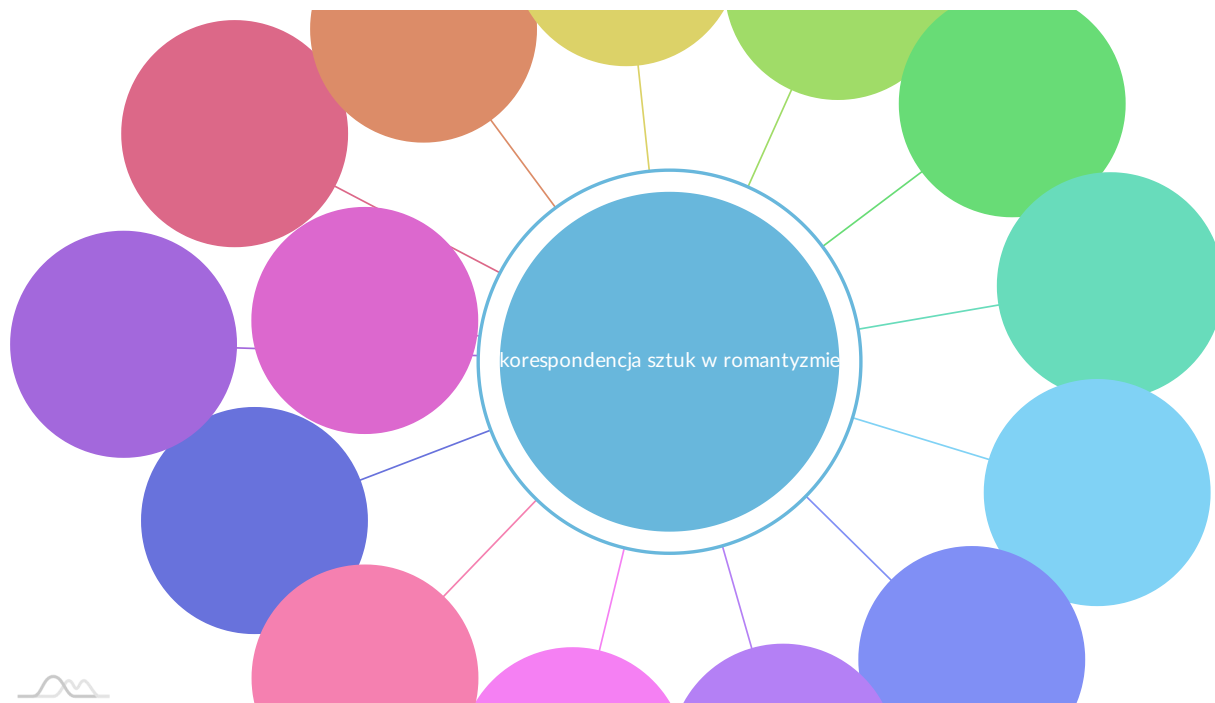
symbolizm

impresjonizm

ekspresjonizm

Ćwiczenie 2

Scharakteryzuj ideę korespondencji sztuk w romantyzmie. Wypisz jej cechy w formie mapy myśli.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/PnNVhJak3>

W dziejach światowej kultury istnieli uzdolnieni artyści, którzy przekraczali ramy jednej sztuki i potrafili w swojej twórczości z równym powodzeniem łączyć różne dziedziny. Najznakomitszym przykładem jest geniusz renesansu Leonardo da Vinci, aktywny w wielu dziedzinach sztuki i nauki. Niewiele ustępował mu, żyjący w tej samej epoce, Michał Anioł (1475–1564) – autor znakomitych obrazów, fresków (między innymi w Kaplicy Sykstyńskiej), rzeźb, projektów architektonicznych, a także pisywanych pod koniec życia wierszy, głównie sonetów, które przeniknięte są treściami filozoficznymi oraz wątkami wanitatywnymi. Rozległość wyobraźni i myśli wszechstronnych artystów doby renesansu sprawiała, że różne dziedziny sztuki mogły funkcjonować obok siebie: łączyła je osoba artysty. Jednak syntezę sztuk (od czasu romantyzmu określaną jako korespondencja sztuk, *correspondance des arts*) jako świadomy kierunek poszukiwań jedności wszystkich sztuk przynosi epoka baroku. Łączność między poezją a sztukami plastycznymi ujawniają uprawiane od XVI wieku emblematy, z których w Polsce najbardziej

znane są *Emblemata* Zbigniewa Morsztyna. Ideę korespondencji sztuk najczęściej kojarzymy z romantyzmem. Romantyczna synteza sztuk, między innymi dostrzeganie i podkreślanie pokrewieństwa malarstwa i poezji, wynikało z założenia, że obie te sztuki mogą wyrażać fakty, idee i uczucia – choć czynią to za pomocą innych środków. Zjawisko to znalazło swoje odbicie nie tylko w wypowiedziach krytyków, ale i artystów. Rozpisywano się szeroko na przykład o malowaniu słowami. Malarzy chwalono za poezję w malarstwie, a poetów za malarskość poezji. Sami artyści chętnie inspirowali się wzajemnie swymi dziełami. Warto wymienić tu Marię Konopnicką, która napisała wiele wierszy inspirowanych malarstwem włoskim (cykl *Madonna*) czy obrazami polskich malarzy, między innymi *Bitwą pod Grunwaldem* (X. GRUNWALD. [Przed obrazem Matejki]) oraz płótnami Grottgera (*Wojna* [Z teki Grottgera]) i Pruszkowskiego (*Z tamtego świata. Do tryptyku Pruszkowskiego*). Szczególnym artystą był William Blake (1757–1827) – angielski poeta, malarz i rytownik uznawany za prekursora romantyzmu. Pod wpływem licznych objawień tworzył poezje i rysunki przepojone mistycyzmem i skomplikowaną symboliką. Jego najbardziej znane zbiory rycin i wierszy to *Pieśni niewinności* i *Pieśni doświadczenia*. W sztuce polskiej znakomitym przykładem przekraczania granic między dziedzinami sztuki jest twórczość Cypriana Norwida (1821–1883) – pisarza, rzeźbiarza, grafika i malarza. W epoce romantyzmu działali także inni artyści łączący plastykę z literaturą. Można tu wymienić Teofila Lenartowicza – rzeźbiarza, poetę i etnografa.

Świadomość polskiego romantyzmu kształtowała w dużej mierze sytuacja historyczna Polski, określająca wspólne cele malarstwa i literatury, w tym poezji – były one patriotyczne, nierzadko nastawione na „ideę ku pokrzepieniu serc”, która będzie kontynuowana aż do końca XIX wieku, a więc już w epoce pozytywizmu. W romantyzmie poezja była najważniejszą sztuką. Twórczość Mickiewicza, Słowackiego, Krąszewskiego, a także poetów krajowego romantyzmu w o wiele większym stopniu kształtowała polską świadomość niż obrazy malarzy, choćby tak wybitnych jak Piotr Michałowski. W latach '60 XIX wieku sytuacja zaczęła się zmieniać na korzyść malarstwa. W płótnach Artura Grottgera czy Jana Matejki odnajdywano tak potrzebne Polakom tamtych czasów idee patriotyczne. Trudno się więc dziwić, że najbardziej ceniono malarstwo, które można by określić przymiotnikami: swojskie, rodzime, narodowe. Jak pisano w jednym z ówczesnych pism: „malarstwo... stało się Prometeuszem niosącym ogień z nieba. Poezja nie waha się oddać mu swój hołd dobrowolny i przejść w jego służbę, ponieważ malarstwo reprezentują u nas dwa orły siedzące na rydwanie sztuki – Grottger i

Matejko”. Właśnie w romantyzmie rozkwit przeżyła ekfraz – utwór poetycki będący opisem rzeźby, obrazu lub budowli. Gatunek ten był znany z twórczości Mikołaja Reja (epigramaty ze *Żwierzyńca*), jednak jego najbujniejszy rozwój nastąpił w epoce Młodej Polski. Ekfraz początkowo miała formę epigramatu, później przyjmowała bardziej rozbudowaną postać, na przykład sonetu lub legendy. Młoda Polska, podobnie jak cała Młoda Europa, była zafascynowana malarstwem, czerpała z niego inspiracje, tematy, a także adaptowała z dziedziny plastyki do literatury pewne dokonania techniczne. Dotyczy to w szczególności poezji. Trudno byłoby znaleźć młodopolskiego poetę, który nie poświęciłby choćby jednego wiersza malarstwu. Najwięcej napisał ich Kazimierz Przerwa Tetmajer, ale chętnie podejmowali takie tematy także Jan Kasprówic, Tadeusz Miciński i Maryla Wolska. Niezwykłym artystą, geniuszem Młodej Polski, był Stanisław Wyspiański (1869–1907), dążący w swojej twórczości do syntezy sztuk. Był twórcą dramatów, wierszy, obrazów, witraży, rysunków, projektów architektonicznych, przedmiotów sztuki użytkowej. Do dramatu symbolicznego *Wesele* wplótł liryczne fragmenty, odnoszące się zarówno do poezji, jak i malarstwa, z kolei jedną z najbardziej rozpoznawalnych cech jego wierszy jest malarskość: malował słowem portrety, krajobrazy, symboliczne sceny, sprawiając, że opisaną w jego wierszach rzeczywistość można zobaczyć w wyobraźni. Inspiracje malarstwem wynikały nie tylko z samych zainteresowań twórców, ale miały również silne podstawy w koncepcjach sztuki oraz kierunkach artystycznych, -izmach epoki, które okazały się równie ważne dla malarstwa i literatury. Jednym z nich był symbolizm, którego teoretyczną podstawę tworzyła idea skomplikowanej natury rzeczywistości, złożonej ze sfery widzialnej\materialnej oraz niewidzialnej\duchowej. Próba opisanie tej struktury wyraziła się w twórczości o tematyce metafizycznej, psychologicznej i nastrojowej. Symbolizm w sztukach plastycznych znalazł najpełniejszy wyraz w dziełach Gustava Moreau, Arnolda Böcklina oraz w malarstwie działających nieco wcześniej prerafaelitów, którzy w znaczący sposób oddziałali na poezję epoki. Ich wpływ widoczny jest szczególnie w ukształtowaniu kobiecego wizerunku przełomu XIX i XX wieku. Prerafaelickie piękności, na przykład z obrazów Edwarda Burne Jonesa czy Arthura Hughesa – smukłe, z wyrazistymi oczami, długimi włosami, przedstawiane w zwiewnych szatach na tle idyllicznych ogrodów, uchwycone w pięknych, choć często niezwykłych, somnambulicznych gestach – przeniknęły do poezji tamtych czasów. Z łatwością możemy odnaleźć ich obraz w wierszach francuskich symbolistów bądź rodzimej poezji Tetmajera lub Rydla:

Lucjan Rydel

Dziwny sen (fragment)

(...) Z oddali ku mnie

Kochanka dawna szła przez jasne kwiaty,

Podobna greckiej wysmukłej kolumnie

I w rozpuszczonych fałdach białej szaty,

Kwitnące niosła gałązki wierzbowe – (...) [1].

Jednym z najważniejszych kierunków modernizmu był impresjonizm, który przyniósł znakomite dokonania w malarstwie, w twórczości takich artystów, jak: Claude Monet, Edgar Degas, Auguste Renoir, Camille Pissarro, a wśród Polaków – Józef Pankiewicz i Władysław Ślewiński. Zgodnie z nazwą (*impression* – odbicie, wrażenie), nurt ten dążył do przedstawienia ulotnych chwil, momentów, był wyczulony na kolor, dynamikę światła, obecność przesłon atmosferycznych, chwilowość wrażeń. Poezja, podobnie jak malarstwo, próbowała oddać to, co nieuchwytnie. Stąd poetyckie opisy nastrojowych krajobrazów:

Leopold Staff

Wrażenia morskie (fragment)

Zniknęła ziemia, widnokrąg i dale...

Jak rozplynnione w opary opale.

Perłowe niebo i perłowe morze

Zlały się w jedno mgły sennej przestworze.

Jeno nieliczne żagle blado płoną

Poza przeźroczą, srebrzystą zasłoną,

Wisząc w przestrzeni, wiewiem ledwo wzdęte,

Niby snów białych skrzydła wniebowzięte [2].

Również w modernizmie miał źródło ekspresjonizm, jednak nurt ten najpełniej rozwinął się na początku XX wieku. Przejawiał się w plastyce, literaturze, architekturze i filmie. Łacińskie *exprimere*, od którego powstała nazwa, oznacza „wyrażać”. Ekspresjonizm jest nazywany sztuką skondensowanego wrażenia, natomiast istotą dzieła sztuki ekspresjonistycznej jest „dążenie do osiągnięcia wzruszenia możliwie silnego, głębokiego, pełnego, ogarniającego całą ludzką istotę”. W wierszach inspirowanych tym kierunkiem zostają wydobyte takie treści, jak: intensywne kolory i światło, kontrasty, dysharmonie, napięcia, a nierzadko także brzydota przedstawianych postaci lub przedmiotów, która pierwszy raz na taką skalę znajduje się w kręgu zainteresowania twórców sztuki. Przykładem ekspresjonizmu w poezji jest wiersz Tadeusza Micińskiego pod tytułem *Stanąć tak nad morzem*:

Tadeusz Miciński

Stanąć tak nad morzem... (fragment)

Stanąć tak nad morzem

z chmur kłębam na dnie

i w głąb niemą rzucać

jarzące klejnoty...

I pod jej pałacem

oprzeć skroń na murach

i wyrzec się – wyrzec

duszy swej na wieki... [3]

Na podstawie: Marta Tomczyk-Maryon, *Trener. Jak czytać wiersze i oglądać obrazy*, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 2010.

Źródła: [1] Lucjan Rydel, *Dziwny sen*, [w:] *Poezye*, Warszawa 1901.

[2] Leopold Staff, *Wrażenia morskie*, [w:] *Gra światła*, Warszawa 1922.

[3] Tadeusz Miciński, *Stanąć tak nad morzem...*, [w:] *Poezje*, Gdańsk 2000.

Dla nauczyciela

Autor: Anna Grabarczyk

Przedmiot: Język polski

Temat: Sztuki plastyczne a poezja. Wprowadzenie

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury, a także ich wzajemnej korespondencji.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację;

6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

IV. Samokształcenie.

9. wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele lekcji. Uczeń:

- pozna znaczenie łacińskiej frazy „*Ut pictura poesis*”;
- dowie się, jak na przestrzeni wieków zmieniały się poglądy na temat związku między poezją a sztukami plastycznymi;
- scharakteryzuje ideę korespondencji sztuk w romantyzmie.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- prezentacja multimedialna.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. **Przygotowanie do zajęć.** Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia uczniom e-materiał „Sztuki plastyczne a poezja. Wprowadzenie”. Prosi uczestników zajęć o przygotowanie prezentacji na podstawie informacji zawartych w sekcji „Przeczytaj”. Uczniowie mogą również poszerzyć zakres prezentacji, korzystając z dostępnych źródeł informacji.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel weryfikuje przygotowanie uczniów do lekcji, sprawdza, kto wykonał zadane ćwiczenie. Wybrany uczeń prezentuje pracę przygotowaną w domu.
2. Wyświetlenie na tablicy tematu i celów zajęć oraz wspólne z uczniami ustalenie kryteriów sukcesu.

Faza realizacyjna:

1. **Praca z multimedium.** Cała klasa uzupełnia mapę myśli z sekcji „Audiobook”. Charakteryzuje ideę korespondencji sztuk w romantyzmie i wypisuje jej cechy. Nauczyciel w razie potrzeby uzupełnia odpowiedź, udziela też uczniom informacji zwrotnej.
2. Uczniowie zostają podzieleni na 3 grupy. Każdy zespół rozwiązuje wszystkie polecenia i Ćwiczenie 1. zawarte w sekcji „Audiobook”. Następnie, aby uzasadnić poprawność rozwiązań, omawiają je na forum klasy. Po wyznaczonym czasie następuje wspólne omówienie wszystkich rozwiązań.
3. Uczniowie zapoznają się z galerią schematów i podają w parach przykład ilustrujący pierwszą z zależności między poezją a sztukami plastycznymi.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel ponownie odczytuje temat lekcji i inicjuje krótką rozmowę na temat kryteriów sukcesu. Zadaje również pytania podsumowujące i prosi wybranych uczniów o odpowiedzi.
 - Jakie jest znaczenie łacińskiej frazy „*Ut pictura poesis?*”
 - Jak na przestrzeni wieków zmieniały się poglądy na temat związku między poezją a sztukami plastycznymi?

Praca domowa:

1. Polecenie 2. z sekcji „Schemat”: Bazując na wiedzy podanej w sekcji „Przeczytaj” i multimedium, narysuj swój własny schemat odzwierciedlający wzajemną inspirację wybranego utworu poetyckiego i plastycznego. Następnie opisz jego elementy i zależności między nimi.

Materiały pomocnicze:

- [https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1978-t-n5_\(41\)/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1978-t-n5_\(41\)-s11-38/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1978-t-n5_\(41\)-s11-38.pdf](https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1978-t-n5_(41)/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1978-t-n5_(41)-s11-38/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1978-t-n5_(41)-s11-38.pdf)
- J. Woźniakowski, *Co się dzieje ze sztuką?*, Warszawa 1974.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą przed lekcją zapoznać się z multimediami z sekcji „Schemat”, aby aktywnie uczestniczyć w zajęciach i pogłębiać swoją wiedzę.